

“Måtte Gud velsigne henne”

Om Frøken Miss Harvey

Av Hans A. Pedersen

Et gammelt bilde som ofte sees på Svolværkalendere og i billedbøker fra byen, viser Miss Caroline Georgina Harvey i sin Nordlandsbåt. Miss Harvey kom til Svolvær nesten hver sommer fra rundt 1880 til 1920 årene. Lite har vært kjent om frøken Miss Harvey som hun ble kalt av barna i byen. Så hvor kom hun fra og hvorfor kom hun til et fattig lite fiskevær langt utenfor folkeskikken år etter år?

Siden Dronning Elisabeth I's tid hadde engelskmenn fart vidt rundt i verden på jakt etter rikdommer og kolonier. Et stort kolonirike pluss en industriell revolusjon gjorde landet mektig og rikt. Det gamle aristokrati med store landeiendommer og all makt nøt godt av rikdommen. I tillegg kom nyrike fabrikkere og spekulanter. Disse utgjorde et midtskikt i samfunnet, de forsøkte hardt å skaffe seg innpass i aristokratiet hvor den virkelige makt lå. Her hører Harvey-familien til.

I begynnelsen av det attende århundre kom Robert Bateson til London for å motta arven etter sin rike onkel Robert Harvey. En betingelse var at Herr Bateson adopterte Harvey navnet. I 1788 var familien så rik at den kunne kjøpe Langley Park fra Hertugen av Marlborough. Langley Park er en stor landeiendom utenfor Slough med et stort hus bygd av Vanbruck og med parken laget av Capability Brown. Huset ble etterhvert fylt av kunstsatter, malerier av Caneletto, Angelica Kauffman og Sir Joshua Reynolds.

Alle som var noe i den engelske societet var på weekendbesøk. Pengene var nå på plass, herresetet var fylt til ripa med kunstsatter. Nå gjaldt det å klyve opp sosialt.

Carolines far het også Robert Bateson Harvey. Han hadde en søster som ble gift med Hertugen til Buckingham og Chandos. Fint gammelt navn høyt oppe på rangstigen, men ingen penger fordi hans far hadde brukt hele formuen på pengespill. Robert B. Harvey giftet seg med datter av Archdeacon Creyke, kirkemann med land. De fikk fem barn, to sønner og tre døtre:

En ny Robert Grenville Harvey født i 1856, Diana Genevieve født 1857, Caroline Georgina født 1858, Charles Bateson født 1859 og Florence Anna født 1860. De to brødrene fulgte i sin fars fotspor og ble utdannet ved Eton og Christchurch College, Oxford. Forpaktere ble ansatt for å se etter landeiendommene og arvingene reiste rundt i verden.

Robert, den eldste besøkte sin onkel, Buckingham, som var guvernør i Bombay

Caroline Harveys barndomshjem Langley Park. Til venstre ser vi tilbygget i glass som hennes bror bygde for å stille ut sin store samling av utstoppede dyr. Foto: Hans Pedersen.

Tenby i Wales hvor Caroline Harvey bodde om vinteren. Vi ser utsikten fra huset hennes, Croft House, med livbåtstasjonen som stikker ut i havet. Foto: Hans Pedersen.

hvor han gikk på tigerjakt og var i Norge og Canada og fisket laks. Sønn nummer to, Charles Bateson, gikk inn i hæren og ble major i Royal Hussar-regimentet. Han deltok i de engelske kampanjene i Sudan og Egypt. Faren satt i Parlamentet i to perioder, han var dommer i rettsaker (Justice of Peace), og han var Lord Lieutenant of Buckinghamshire (dronningens representant i fylket). Det var stor selskapelighet på Langley Park, med adel, forretningsfolk, artister og politikere blant gjestene.

De tre døtrene fikk en mindreverdig utdannelse. De skulle jo giftes bort, og de fikk en guvernante og lærte det mest nødvendige, litt fransk og litt tysk, ellers ble de stort sett overlatt til seg selv. De deltok flittig i de mange herskapsball som ble holdt over weekendene i herskaps-

sene som lå spredt over hele Sør-England, eller i Skottland under jaktseasonen.

Familiefaren Robert Bateson Harvey fikk Barontittelen i 1868. Det er ikke riktig klart hvorfor, men vi vet jo at Disraeli solgte titler når partiet trengte mer penger. De tre døtrene hans fikk forholdsvis frie tøylere og reiste mye på kontinentet, da spesielt i Frankrike og Italia.

Det var svært populært for overklassen å reise på hva som ble kalt "the Grand Tour", estetisk nytelse av kunstverk fra renessansens hjemland Italia og mennesket i pakt med naturen som stammet i stor grad fra Rousseaus bøker. Noen reiste utenfor den vanlige ruten. Disse syntes de var kommet til verdens ende når de ankom det usiviliserte vestland.

Noen få vågde seg til nordlendene og deriblant var Miss Harvey. Vi vet at hun var på Svalbard i 1896. Et maleri av henne med svalbardmotiv finnes. Det er datert 1896 og D/ S Lofoten til Vesterålske gikk turer på Svalbard dette året. Troligvis kom hun til Svolvær noe før, vi kan tro midten av 1880-årene. Hun tok inn på pensjonatet til postmester og dampbåtekspeditor Lund hvor hun betalte to kroner om dagen. Fru Lund er blitt beskrevet som en meget hyggelig kone og Miss Harvey likte seg kanskje her. Svolvær hadde mindre enn tusen innbyggere, den var langt borte fra verdens mas, og motiver for akvareller manglet det ikke på.

Alle hilste ærbødig på den lille vevre damen når hun kom rank i ryggen i sine utenlandske klær. Barna elsket henne.

Frøken Miss Harvey holdt barneselskap for dem. Hun strikket votter til fiskerne og rodde omkring i sin kjeks enten med roer Edvard Olsen eller alene.

Hver sommer når hun kom tilbake, var hun hos fiskerkonene og spurte hvem som hadde forlist på havet om vinteren. Så hjalp hun dem med penger og mat. I 1896 betalte hun hele det kostende for redningskøyten "Svolvær" under betingelse av at den skulle stasjoneres i byen. Ti tusen kroner gav hun til nytt sjømannshjem i Svolvær. Da redningskøyta kom til byen, holdt svolværingene fakkeltog til hennes ære og postmester Lund holdt talen.

På kong Haakon og dronnings Mauds kroningsreise, som besøkte Svolvær, vek ikke dronning Maud fra Miss Harveys

side. (Kaasbøll). Dronning Maud var svært sjenert og ville ikke gjort dette hvis hun ikke hadde kjent Miss Harvey fra tidligere.

Sommer etter sommer kom Miss Harvey tilbake til Svolveær, og hun kjøpte seg et hus i Marinepollen. Vinteren tilbrakte hun i Croft House i Tenby i Wales som hun hadde kjøpt i 1908. Tenby er en meget naturskjønn småplass hvor innbyggerne stort sett var fiskere. Vel besøkt om sommeren, men isolert om vinteren. En redningsskøyte var stasjonert på stedet. Miss Harvey ga store pengegaver også til den engelske redningssaken. Med årene fikk hun både det engelske og det norske redningsselskaps diplom og i 1918 fikk hun Kongens fortjenestemedalje i gull for sin innsats for redningssaken.

I 1887 døde Carolines far og broren arvet eiendommen og tittelen. Han fulgte familietradisjonen og giftet seg oppover med datter av den tiende Lord Elibank. Broren Charles ble gift med brordatteren til Jarlen av Harewood. Charles ble drept i slaget ved Colesberg i Boerkrigen i 1901. Robert konsentrerte seg om å jakte og fiske, han hadde mange uvanlige dyr på Langley Park såsom japanske rådyr, St Kilda sorte sauer og sør-amerikanske strutser. Han bygde opp en av de største samlinger av utstoppede dyr og ble en velkjent botaniker rådspurt av planteelskere og museer.

I 1931 døde Robert Grenville Harvey ved en skyteulykke, han hadde ingen mannlige arvinger så storgodset gikk til en nevø. I 1932 døde Frøken Miss Harvey i sitt hjem i Tenby. Hun ble ført til Langley for å begraves og ligger begravd i gulvet inne i Langley kirke. Herr Olmer fra den norske ambassade la ned krans fra innbyg-

gerne i Svolveær. I Miss Harveys testamente ble hennes gamle Svolveærvenner ikke glemt, en pengesum fikk de fleste, hundre pund til bygging av kirken var det også. Miss Harvey er blitt beskrevet av sine samtidige som et hjertegodt menneske som hjalp alle. I sannhet som Kaasbøll skriver "Måtte gud velsigne henne".

Men historien er ikke slutt her.

Langley Park var hovedkvarteret til den polske arme under siste verdenskrig. Etter krigen ble det solgt av arvingene og alle kunstsattene ble tatt med og flyttet til Sør-Afrika. Noen år senere ble huset kjøpt av Buckingham County Council (fylket). De leide det ut til British Plasterboard Corporation som straks satte i gang med å restaurere det. På loftet fant de en mengde papirer, deriblant en tegning av en kongekrone med navnet CARLOS under. I Miss Harveys testamente er det nevnt et smykke og noen brev fra Don Carlos. I hennes søstres testamenter er ingenting av dette nevnt. Slutningen må da bli at det var viktig for henne at disse brev ble tatt vare på. Finner vi her kanskje et av svarene på hvorfor Miss Harvey kom til Svolveær? Hadde hun hatt en meget upassende kjærlighetsaffære med Don Carlos, Duque De Madrid (1848-1909). Han var en veik ubeslutsom mann, en vandrende eksil blant de europeiske kongelige. Et parti mellom de to ville være utenkelig. Don Carlos krav på den spanske krone vil bli mye svakere med en engelsk hustru og for hennes vedkommende ville det ha vært et dårlig parti. Miss Harvey glemte seg jo på mange måter bort, i Tenby om vinteren og i Svolveær om sommeren. Så kanskje?